

ӘОЖ 81'25

ГТАХР 16.31.41

<https://doi.org/10.48371/PHILS.2026.3.82.030>

АУДАРМА САПАСЫН БАҒАЛАУДЫ ОҚЫТУДЫҢ ӘДІСНАМАЛЫҚ ТӘСІЛДЕРІ: ОҚУ-ӘДІСТЕМЕЛІК ҚҰРАЛ ӘЗІРЛЕУ ТӘЖІРИБЕСІНЕН

***Жумабекова А.К.¹, Шенгелбаева Н.Р.,¹ Мухитов А.З.¹**

***^{1,2,3} Абай атындағы Қазақ ұлттық педагогикалық университеті
Алматы, Қазақстан**

Аңдатпа. Қазақстанда соңғы жылдары аударма теориясы мен практикасы түрлі жанрдағы аударылатын әдебиеттер көлемінің айтарлықтай артуына байланысты дамудың жаңа кезеңіне қадам басты. Осы тұрғыдан алар болсақ, негізінен қазақ тілінен тікелей шет тілдеріне, сондай-ақ шет тілдерінен қазақ тіліне жасалатын аудармалар саны артып келеді. Өкінішке орай, аударылған мәтіндердің сапасы оқырман қауым тарапынан қызу талқылана бермейді. Сондай-ақ еліміздің жоғары оқу орындарында бірінші курстан бітіруші курсқа дейін аударма сапасын бағалауға қатысты жүйелі түрде жүргізілетін арнайы курстар қарастырылмаған.

Аталған мақалада авторлар аударма сапасын бағалауды оқытудың тәсілдерін қарастырып, оқу-әдістемелік құралын әзірлеудегі өзіндік тәжірибесімен бөліседі.

Зерттеудің негізгі мақсаты – жоғары оқу орындары студенттерінде аударма сапасын бағалау дағдыларын қалыптастыру жолдарын айқындау. Өйткені бұл дағдылар мен кәсіби машықтар болашақ аудармашылардың кәсіби құзыреттілігінің ажырамас құрамдас бөлігі болып табылады.

Шетелдік және қазақстандық зерттеулерді талдау нәтижесінде аударма сапасын бағалаудың әртүрлі бағыттары мен қырлары анықталды; жүйелі әдіснамалық тәсіл стратегиясы әзірленді (жалпы ғылыми әдістер – талдау, синтез, жинақтау, сондай-ақ лингвистикалық, дидактикалық және аудармашылық зерттеу әдістері қолданылды). Осы негізде алғаш рет аударма сапасының нормативтік-бағалау санаттары сипатталды.

Зерттеу материалы ретінде «Ұлттық аударма бюросы» қорында жарық көрген лингвистика саласы бойынша үш түпнұсқа мен олардың аударма нұсқаларының мәтіндері лингвистикалық тұрғыдан талданды. Мақалада аударма сапасын ішкі және сыртқы бағалау рәсімдері, аударма қателерінің типологиясы, аударма стратегиясын тандау, сондай-ақ аударма алдындағы және одан кейінгі талдау үлгілері (модельдері) ұсынылған. Болашақ аудармашылардың кәсіби құзыреттілігін қалыптастырудың тиімділігін арттыруға арналған оқу-әдістемелік құралға енгізілген тапсырмалар мен жаттығулардың мысалдары келтірілген.

Ұсынылған әдістеме авторлар тарапынан оқу үдерісінде сынақтан өткізіліп, отандық аударма дидактикасының дамуына үлес қосып, өзінің тиімділігін көрсетті.

Тірек сөздер: аударма сапасын бағалауға үйрету, аударма құзыреттілігі, жүйелі әдіснамалық тәсіл, аударма қателіктері, қазақ тілі, ағылшын тілі, орыс тілі, оқыту саласы

Кіріспе

Қазіргі кезде елімізде аударма теориясы мен тәжірибесі жаңа даму кезеңіне аяқ басып отыр. Бұл, ең алдымен, көркем әдебиет, ғылым және білім беру бағытында қазақ тіліне аударылған мәтіндер көлемінің едәуір өсуімен байланысты. Алайда баспадан шыққан аударма өнімдерінің сапасын сарапшылар бағалауы әлі күнге дейін кеңінен жарияланбаған.

2018 жылдан бастап жоғары оқу орындары үшін ағылшын тілінен қазақ тіліне 100 оқулық тәржімеленді. Осылайша, Қазақстандағы аударматану саласы жаңа шығармалармен толығып отырғанымен, аударма сапасын бағалау (әрі қарай – АСБ) саласы теориялық тұрғыдан артта қалып отыр. Әдеттегідей АСБ аударма мәтіндерін «жақсы» немесе «нашар» деп субъективті түрде ғана бөлуге негізделген, ал нақты нормативтік критерийлер пайдаланылмаған.

Қазіргі қоғамда қазақ, орыс және ағылшын тілдерін жетік меңгерген кәсіби аудармашыларға жоғары сұраныс бар. Дегенмен отандық университеттерімізде аударма сапасын жүйелі түрде бағалайтын арнайы оқыту пән жоқ, сондықтан оқу үрдісінде ішкі және сырттай АСБ рәсімдерін әзірлеу қажеттілігі туындады.

Әзірленген оқу-әдістемелік құралдың [1] негізгі мақсаты – аударма сапасын ішкі бағалаудың теориялық негіздерімен таныстырып, оны практикалық тұрғыда қолдануды үйрету. Оқу құралда аударма сапасын бағалау критерийлері мен әдістері қарастырылады, әртүрлі аударма стратегияларын пайдалану тәжірибесі ұсынылады. Сонымен қатар, оқу-әдістемелік құрал білім алушының немесе аудармашы-маманның тәржімелеу барысындағы мықты және осал жақтарын анықтап, өз тәжірибесін талдауға және кәсіби дағдыларын жетілдіруге мүмкіндік береді. Нәтижесінде, аталған оқу-әдістемелік құрал аударма сапасын жүйелі түрде бағалау және жетілдіру қабілетін қалыптастыруға бағытталған. Сонымен қатар болашақ аудармашының кәсіби құзыреттілігін, атап айтқанда оның құрамдас бөліктері: коммуникативті, арнайы, стратегиялық, әлеуметтік және жеке құзыреттіліктерін қалыптастыру болды.

Оқу басылымының жаңалығы – аударма сапасын бағалауды тек теориялық тұрғыдан түсіндірумен шектелмей, оны практикалық қолдану әдістерімен біріктіргенінде болып табылады. Сонымен қатар жаңа әдістемелік тәсілдер ұсынылған – аударма сапасын бағалау критерийлері мен өлшемдері нақты мысалдар арқылы көрсетілген. Оқу-әдістемелік

құралының өзіндік ерекшелігі қазақ тілінде алғаш рет аударма сапасын бағалаудың әдіснамасы ретінде жарыққа шығуы болып табылады.

Аударма сапасын ішкі бағалау саласындағы теориялық және практикалық білімді біртұтас жүйеде ұсынылады. Онда аударма сапасын бағалаудың негізгі әдістері қарастырылып, аударма стратегияларын таңдау және қолдану тәжірибесі көрсетіледі. Сонымен қатар, оқу құралында практикалық жаттығулар мен рефлексиялық тапсырмалар берілген, бұл білім алушының өз аудармасын талдап, жіберілген қателерін түзетуге және жетілдіруге мүмкіндік береді.

Материалдар мен әдістердің сипаттамасы

Зерттеу материалы ретінде ағылшын тілінен тікелей қазақ тіліне аударылып, еліміздегі біраз жоғары оқу орындарының оқу үдерсіне енгізілген филология саласындағы үш оқулық [2-4] алынған болатын. Оқу құралында аудармашылық құзыреттілік және көптілді тұлғаға бағытталған ұстанымдар жүзеге асырылды.

Оқу құрал құрастыру кезінде контекстуалды талдау әдісі, лингвоаудармашылық талдау, әдебиеттанушылық талдау әдістері және жалпы ғылыми әдістері (анализ, синтез, жалпылау) және жеке лингвистикалық, дидактикалық және аудармашылық зерттеудердің әдістері де қолданылды.

Атап айтқанда, отандық және шетелдік ғалымдардың ғылыми-әдістемелік еңбектеріндегі аударма сапасын бағалауда қазіргі бағыттарды анықтау үшін талдау, жалпылау, контент-талдау әдістері қолданылды.

Нәтижелер және талқылау

Оқу құралымыздың 1-тарауында зерттеліп отырған саладағы шетелдік және отандық еңбектерге шолу жасалып, оқу аудиториясына арналған аударма сапасын ішкі бағалауды жүргізудегі таңдалып алынған рәсім сипатталады: аударма стратегиясын таңдап алу, аударма қателерінің типологиясы; түпнұсқа мен аударылған мәтіннің аудармаға дейінгі талдауы, сондай-ақ түпнұсқа мен аударылған мәтіннің аудармадан кейінгі талдауы мысалдармен берілді. Теориялық қағидаттар мысалдармен түсіндіріледі, содан кейін өзін-өзі бақылау үшін сұрақтар, өзіндік жұмыс үшін тапсырмалар ұсынылады.

Аударма сапасын бағалау мәселесі батыс елдеріндегі аударматанушы ғалымдардың еңбектерінде өткен ғасырдың 70-жылдарынан бастап зерттеліп келеді (Ю. Найда, Г. Тури, Э. Честерман, Дж. Хаус, К. Норд, К. Райс, П. Ньюмарк, Э. Пим, Б. Хатим, Э. Вагнер, Д. Гуадек, Д. Жиль, Р. Лароз, М. Уилльямс және басқалар). Бұл мәселелер қазіргі уақытқа дейін зерттеушілер арасында пікірталастар тудырып, шешімі табылмаған күйінде қалып отыр, бұл, бір жағынан, зерттеу нысанының күрделілігімен, сондай-ақ бағалаудың тәсілдері мен үлгілерінің әралуандығымен де түсіндіріледі.

Дж. Хаус өз тарапынан аударма сапасын бағалауға арналған модель (үлгі) ұсынды [5]. Аударма сапасын бағалаудың үлгісі мәтіндік және прагматикалық компоненттерден тұрады.

Р. Кирембе бастаған авторлар тобы аударма сапасын бағалау үшін аударма сапасының межелерін әзірледі [6]. Бұл межелер белгілі аударма үлгілерінен алынған аударма сапасын бағалауға арналған бес гипотетикалық құрылымнан тұрады. Оларға аудармашының мінез-құлқы, бастапқы мәтін материалының алғашқы жарық көргендігі, бастапқы мәтіннің сипаттамасы, аударма процесінің ерекшеліктері, тілдік сипаттама кіреді.

Оқыту саласындағы АСБ үлкен маңызға ие, өйткені ол аудармашыларды даярлауда білім беру үдерісінің ажырамас бөлігі болып табылады. Оқу үдерісінде оқытушылар студенттердің аударма жұмыстарын тексеру критерийлерін үнемі жүзеге асыра бермейді немесе олар интуитивті түрде бағаланады. Аударма саласындағы біліктілік деңгейі төмен, өз еңбегі мен әріптестерінің жұмысын бағалауды білмейтін аудармашы мамандар – жоғары оқу орындарында әр түрлі жанрдағы мәтіндердің АСБ бойынша курстардың іс жүзінде болмауының салдары. Бұл әсіресе, шет тілдерінен қазақ тіліне және кері аударма жасайтын аудармашыларды даярлауға қатысты. Сол себепті білім алушыларды аударманы бағалауға үйрету керек (алдымен өзгенің аударма жұмысын, содан соң өз аудармаларын); ол үшін алдымен аударма сапасын бағалау стратегиясын таңдаудың маңыздылығын түсіну қажет.

Ғылыми немесе өндірістік аудармамен салыстырғанда оқу аудармасының өзіндік ерекшеліктері бар. Жалпы алғанда, бағалау процедурасы аударылатын тіл нормаларын сақтау мен мазмұнын беруді толықтай қамтитын, бастапқы мәтінмен және дәстүрлі нормативтік өлшемдерді пайдалануға негізделген оқу аудармасын тексеруді білдіреді. Алайда бұндай бағалаулар көбінесе субъективті, ал қолданылатын критерийлер де әртүрлі болып келеді.

В.В. Сдобников [7] атап өткендей, бұндай текстоцентрлік тәсіл шеңберінде, бұдан басқа, аударма мәтіні пайдаланылатын және аударма жүзеге асырылатын нақты жағдай ескерілмейді. Коммуникативті-функционалдық көзқарас тұрғысынан алғанда аударма нәтижелері нақты қарым-қатынастық жағдайдың өлшемдеріне сәйкестік/сәйкессіздік бойынша бағаланады. Ғалым бастапқы және қайталама өлшемдерге, аударма мақсатына, коммуникативтік актінің барлық қатысушыларының не болмаса тапсырыс берушінің талабы мен артықшылықтарына, сондай-ақ пайдаланылған аударма стратегиясын ескеруге байланысты аударманы пайдалана отырып, коммуникативтік жағдайдың әртүрлі типтерін бөліп көрсетеді. Бұндай жағдайда мынаны ескеру қажет, әр түрлі коммуникативтік жағдайда, мысалы, ауызша коммуникативтік жағдай немесе жазбаша коммуникативтік жағдай кезінде аудармада бастамашыларға, мәтіндердің типтері мен бағалау субъектілеріне байланысты бөлінетін әртүрлі бағалау критерийлері пайдаланылады.

Аталған бағыт аясында Е.А. Княжева [8] АСБ-ның коммуникативті-функционалдық үлгісін ұсынады, ол ғылыми, білім беру, өндірістік сияқты түрлі салаларда іске асырылады. Коммуникативтік жағдай форманттары толық сипатталған: пәні, мақсаты, форматы, әдісі, критерийлері және бағалау өлшемдері. Автор аудармашы мамандықтарының студенттеріне арналған оқу курсы шеңберінде өзі әзірлеген модельді пайдаланады.

Оқыту саласындағы АСБ-ның *субъектілері* бір жағынан оқытушылар (*сырттай АСБ*), екінші жағынан білім алушылар (*ішкі АСБ*) болып табылады. Ішкі және сыртқы АСБ аудармасының нысандары ауызша және жазбаша түрдегі әртүрлі тип пен жанрдағы мәтіндер болуы мүмкін.

Аударма сапасын ішкі және сырттай бағалау алгоритмдері оқу үдерісінде ортақ қағидаттарға негізделіп құрылады және мәтіндердің аударуға дейінгі және аудармадан кейінгі талдауын қамтиды. Дегенмен де олар мақсаттарына қарай ерекшеленеді: студенттер үшін ішкі аударма сапасын бағалау (АСБ) көбінесе өзге адамның (жарияланған) аудармасын бағалаумен немесе өзін-өзі бағалаумен байланысты болып, негізінен қателерге назар аударған дұрыс. Олай болса, оқытушылар үшін сырттай АСБ білім алушылардың жұмысын бағалаумен байланысты және аударманың артықшылықтары мен кемшіліктерін көрсетуге арналған. Бұл ретте оқытушы студенттің белгілі бір түрдегі қайталанып келетін қателерін көрсете отырып, бұдан ары қарай аударма сапасын жақсартып отырып көмектесуге бағытталады.

Оқыту аудармасының сапасын сырттай *бағалаудың мақсаты* түптеп келгенде нақты аударма стратегиясын таңдауды негіздеу мүмкіндігін болжайтын кәсіби аудармашылық құзыреттіліктерді дамыту болып табылады.

В.В. Сдобников аудиториядағы қарым-қатынас жасаушы білім алушыларды олардың қажеттіліктерін, аударманың мақсатына және сәйкесінше аудармаға қойылатын талаптарды нақты анықтай отырып, шынайы өмірдегі жағдайға бейімделуі тиіс дегенге назар аударады.

Тиісінше қорытынды бағалаудың форматы да орнықты болады: оқыту саласында сырттай АСБ-ды оқытушы – вербалды пайымдаумен ауызша түрде, сондай-ақ балл қою және бағалау түрінде, ал студент – вербалды бағалау пайымдаумен пікірін білдіру арқылы іске асырады.

Біздің пайымдауымызша, ішкі баға берудің тұрақтылығын, яғни студенттің өзін-өзі бағалауын дамыту маңызды.

Аударма сапасын сырттай бағалау критерийлеріне келесідей нормативтік талаптар жатады: пішімделген (егер аударма қызметінің барлық түрлері үшін талдау жасай отырып бағалаудың нақты жүйесі әзірленген болса); интуициялық түсінілетін (егер мұндай жүйе болмаса); интерпретациялық позиция (егер бағалау критерийі ретінде белгілі бір әдіснамалық өлшем таңдалып алынған болса).

Аталған мәселеге арналған көптеген жұмыстарда АСБ-ның негізгі өлшемі аударма қатесі болып табылатыны көрсетілген. Әртүрлі типтегі аударма қателерінің ең ауқымды типологиясын АСБ-ны зерттеушілер

әзірледі: сәйкесінше адам еңбегімен немесе машиналық аударма әдістермен орындалатын дәстүрлі (формалды-сандық) түрінен бастап сараптамалық (өлшеу) түріне дейін әзірледі. Мұның соңғысы АСБ-дағы субъективтіліктің пайызын төмендетуі мүмкін.

Соңғы жылдары отандық ғалымдардың аударма сапасы негізінен теріс нәтижелермен (қателермен) байланыстырылатын, атап айтқанда тікелей және жанама аудармалар негізінде әртүрлі жанрдағы мәтіндерде аударма қателері анықталған басылымдар (негізінен ағылшын тілінде) жарияланды. Мұндай талдаудың ауқымы біршама тарылып, ол көркем және саяси аударма материалдары негізінде зерттеушілер шешетін нақты ғылыми мәселелер аспектісінде жүзеге асырылады.

Мәселен, Н. Жұмай және т.б. зерттеушілер [9], көркем шығармаларды жанама тіл арқылы аудару нұсқаларынан балама қателіктерін анықтаған. Ал З. Сағадиева және т.б. ҚР Президенті Қасым-Жомарт Тоқаевтың сөйлеген сөздері мен олардың қазақ, орыс және ағылшын тілдеріндегі аудармаларының мәтіндерін салыстырып, түпнұсқалар мен аудармалар мәтініндегі ауытқуларды анықтай отырып, авторлар саяси мәтіндер аудармасы дәлдігінің маңыздылығына баса назар аударады [10]

Аударма қателерінің мәселесі арнайы қарастырылған бірнеше мақалалар бар: бұл ретте қандай да бір жіктеме негізге алынады, мысалы, ресейлік ғалымдар Д.М. Бузаджи мен т.б. [11] зерттеуші ғалымдардың аударма қателерін типтеу жіктемесін [12] немесе неміс зерттеушісі Дж. Хаустың жіктемесін [13] пайдаланады.

Ресейдің бірқатар университеттерінде әртүрлі критерийлер бойынша әзірленген АСБ-дың авторлық жүйелері енгізілген: көбінесе дәстүрлі түрде, (яғни аудармашы орындаған, машиналық емес) бағалау әдістері [14] немесе машиналық, автоматты бағалау [15] қолданылады. Біз аталған әдістерді бір жүйеге біріктіру дұрыс деп есептейміз.

Мысалы, Е.А. Княжева студенттерге аударма сапасын бағалау рәсімінде өз жүйесін ұсынады, атап айтқанда, сараптамалық бағалау әдістерін, оның ішінде рейтинг әдісі мен иерархиялық талдау тәсілін қолдану арқылы аударма сапасын бағалау ретін көрсетеді.

Біз мақсатты аудиторияның филология бойынша оқулықтарды аудару сапасына ішкі бағалау жүргізу және айқындау рәсімі жобаның мақсаттарына қатысты АСБ-дың коммуникативтік-функционалдық үлгісіне сәйкес әзірледік (1-ші кестеге қар.).:

Кесте 1. Ішкі АСБ-дың коммуникативтік-функционалдық үлгісі

Коммуникативті жағдай бөліктері	Бағалау саласы: оқыту
	Ішкі АСБ
Бағалау субъектісі	білім алушы (аудармашы-студент)
Нысаны	жазбаша аударылған мәтіндері түпнұсқаларымен салыстырыла отырып қарастыру
Бағалау мақсаты	оқу үдерісінде аударманың сәйкестілігін бағалау

Форматы (пішімі)	Бағалау пайымы, түсіндірме
Әдісі	Салыстырмалы, сандық-формалдық, сараптамалық
Критерийі	Рәсімделген нормативтік талаптар
Өлшемі	Аудармадағы кемшіліктер

Осы мақалада дереккөз ретінде арқау негіз болып отырған 3 оқулықтың зерттеу жұмысына іріктеліп алынуы олардың ғылыми-танымдық сипаты, терминологиялық қанықтылығы және филология саласындағы базалық оқулықтар қатарында кең қолданылуымен негізделеді. Зерттеу барысында түпнұсқа мен аударма мәтіндерінің мазмұндық, құрылымдық және стильдік сәйкестігін анықтауға басымдық берілді.

Талдау аударма алдындағы және аудармадан кейінгі кезеңдерді қамтып, мәтіннің мазмұндық, құрылымдық, стилистикалық және рәсімделу ерекшеліктерін айқындауға бағытталды.

С.Г. Тер-Минасованың оқулығын [2] қазақ тіліндегі аудармасын талдау барысында түпнұсқа мен аударма мәтіннің құрылымы мен бейвербалды элементтерінің жалпы сақталғаны анықталды. Сондай-ақ библиографиялық деректердің дәл берілмеуі, сілтемелердің жүйесіз орналасуы, кейбір дереккөздердің мүлде түсіп қалуы және авторлық стильдің, әсіресе вербалды деңгейдегі әзіл-сықақ элементтердің жеткіліксіз берілуі сияқты кемшіліктер де байқалды.

Ал С. Пинкердің оқулығының [3] қазақ тіліндегі аудармасы жанама аударма (ағылшын–орыс–қазақ) арқылы жүзеге асырылғаны салыстырмалы талдау негізінде айқындалды. Бұл жағдай түпнұсқадағы кейбір құрылымдық элементтердің, соның ішінде 2007 жылғы басылымда енгізілген «PS» бөлімінің қазақша нұсқада болмауымен дәлелденеді. Сонымен қатар глоссарийдің толық берілмеуі, аудармашылар мен редакторлардың түсіндірмелерінің жоқтығы, америкалық лингвомәдени реалийлерге қатысты түсіндірмелердің ұсынылмауы аударманың бейімделу деңгейін төмендеткен.

«Тіл біліміне кіріспе» оқулығының (авторлары: В. Фромкин, Р. Родман,

Н. Хайамс) басты ерекшелігі – аударма нұсқасы [4] ағылшын тілінен қазақ тілінен тікелей аударылған болып табылады. Түпнұсқа құрылымы аудару барысында жалпы сақталған, алайда оқулық шет тілін меңгерген қазақтілді білім алушыларға ұсынылып отырғандықтан, аудармасы оқырманға жеңіл түсінікті, әрі оның ана тіліне бейімделіп берілсе дұрыс болар еді. Аудармадағы нұсқасында кейбір сілтемелер берілмеген, түпнұсқадағы картиналар мен суреттер ішінара мәтіндерде ғана кездеседі, толық емес, сондай-ақ берілген кей суреттердің сипаттамасы аударылмай түсіріп тасталғандықтан, бұл студенттердің оқу материалдарын толықтай меңгеруіне кедергі келтіреді.

Сонымен қатар тіл біліміне қатысты (әсіресе фонетика мен фонология бөлімдеріне) терминдер де түпнұсқа тілінен аударылмаған. Бұл қазақ тілінде

айналысқа түспегендіктен, олардың аудармалары жоқ болғандықтан, оқулықтың аударма нұсқасында кейбір терминдер аударылмай, тек қазақша мағыналары келтірілген. Демек қазақтілді білім алушы үшін кейбір тақырыптар теориялық тұрғыдан түсінікті болғанымен, практикалық тұрғыдан түсінбеушілік туғызуы мүмкін.

Барлық оқулықтарға да ортақ мәселе – баспананың сайтында түпнұсқа мен аударманың библиографиялық сипаттамаларының нақты ажыратылмауы және үш тілдегі мәліметтердің қателермен берілуі. Бұл оқырманды жаңылыстыруы мүмкін және аударма сапасын бағалауға кері әсер етеді. Оқулықтардың орыс-қазақ және ағылшын-қазақ аудармаларының мысалдарымен, сонымен қатар аудару алдындағы және аудармадан кейінгі толық талдауы, мұқабаларының скриншоттары, нақты сілтемелерімен қоса оқу-әдістемелік құралымыздың 1-тарауында баяндалған.

Оқу үдерісінде аударма стратегиясын қалыптастыруға және аударма сапасын бағалау дағдысын дамытуға арналған жаттығуларға ерекше көңіл бөлу қажет.

Оқу-әдістемелік құралдың 2-тарауы сырттай аударма сапасын бағалауды анықтау рәсіміне арналған.

Аударманың сапасын сырттай бақылау рәсімі оқу аудиториясында оқытушы тарапынан білім алушылар орындаған аудармалар негізінде жүргізіледі. Бұл процедура нақты бір кезеңдерге сәйкес жүзеге асырылады, ол дидактикалық сипаттағы толықтырулармен ерекшеленеді. Сонымен қатар, қорытынды аттестаттау (емтихан) мен ағымдағы аттестаттау (семинар сұрақтарына жауап беру, өзіндік жұмысқа қойылатын баға) жағдайлары да жеке қарастырылады.

1) Бастапқы кезең – бастапқы мәтінді аударуға дейінгі талдау (*бұл талдауды оқытушы сабаққа арналған мәтіндерді іріктеу және дайындау барысында алдын ала жүргізеді*);

2) Негізгі кезең – бастапқы және аударма мәтіндерін салыстырмалы түрде талдау, жұмыс барысында студенттердің аудару кезінде жіберген қателері мен жетістіктері анықталып, оларды бағалау критерийлерімен салыстыра отырып талдайды (*критерийлер оқу кезеңіне және тиісті оқу мақсаттарына байланысты белгіленеді*); аударма жұмысының қайта өңдеуге қайтарылуы; студенттердің өз қателерін түзетуі.

3) Қорытынды кезең – аударма мәтінінің сапасын бағалау (АСБ): *пікір беру, ұсыныстар айту, бағалау*.

Оқу үдерісі барысындағы ағымдағы аралық бақылау оқытушы мен білім алушы арасындағы өзара әрекеттестікті көздейді.

Бұл ретте басты мақсат – студенттердің стратегиялық аударма құзыреттілігін арттыру болып табылады (2-ші кестеге қар.).

Кесте 2. Сырттай АСБ-дың коммуникативтік-функционалдық үлгісі

Коммуникативті жағдай бөліктері	Бағалау саласы: оқыту
	Сырттай АСБ

Бағалау субъектісі	Оқытушы (аударма пәндері)
Нысаны	жазбаша аударылған мәтіндері түпнұсқаларымен салыстырыла отырып қарастыру
Бағалау мақсаты	кәсіби аудармашылық құзыреттіліктерді дамыту
Форматы (пішімі)	Бағалау пайымы, түсіндірме
Әдісі	Салыстырмалы, сандық-формалдық, сараптамалық
Критерийі	Рәсімделген нормативтік талаптар
Өлшемі	Аудармадағы жетістіктер мен кемшіліктер

Қорытынды аттестаттау (емтихан) жағдайы тек *оқытушының* іс-әрекетін көздейді. Бұл кездегі басты міндет білім алушылардың қол жеткізген деңгейіне нақты балл қойып бағалау болып табылады. Сол себепті де негізгі кезеңде студенттердің аудармадағы қателері мен жетістіктерін бағалау мәтін жанрына және нақты пәннің оқу міндеттеріне сәйкес алдын ала әзірленген бағалау критерийлерімен салыстыру негізінде жүзеге асырылады. Қорытынды кезеңде Аударылған мәтіннің аударма сапасын бағалау аталған кезеңде тек балл қою арқылы жүргізіледі.

Сондай-ақ оқытушыға келесі берілетін маңызды әдіснамалық ұстанымды естен шығармағаны жөн: бастапқы кезеңдерде аударма қателерінің түріне жан-жақты анықтама беріп, оны түзетудің жолдары көрсетілген әдіс-тәсілдерді ұсынған жөн. Ал осыдан кейінгі кезеңдерде жіберілген қателіктің берілген аударма үшін қаншалықты маңызды екендігі туралы түсіндіріп өту немесе сол қатені жай ғана анықтау түрінде болуы мүмкін. Қателерді жіктеу (квалификациялау) білім алушылар үшін қосымша тапсырма ретінде де қарастыруға болады, олар жіберілген қателерді өз бетінше түзетіп, аударманы қайта тексеруге ұсына алады.

Оқыту саласындағы аударма сапасын сырттай бағалау субъектілері болып табылатын процедуралар: аударылған ғылыми еңбектерді, оқулықтарды сабақтар – дәрістер, семинарлар өткізу үшін, сондай-ақ емтихандарда білімді бақылау мен бағалауды ұйымдастыру және жүргізу үшін пайдаланады (ЖОО оқытушылары), сондай-ақ, семинар сабақтарына, емтихандарға дайындалу үшін аударылған ғылыми еңбектерді, оқулықтарды пайдаланады (ЖОО білім алушы – студенттер, магистранттар, докторанттар).

Оқу құралының 1-тарауында жоғарыда аталған оқулықтардан алынған мысалдар негізінде аударма сапасын ішкі бағалауды жүргізудің толық алгоритмі көрсетілгендіктен, 2-тарауда студенттерге осы алгоритм бойынша аударма сапасын ішкі бағалауды жүргізу ұсынылады, атап айтқанда, қателердің барлық 4 тобы анықталып, әр топқа тапсырма беріліп, жоғарыда аталған оқулықтардан мысалдар келтіріледі (олардың толық дәйексөздері біздің оқу құралымызда [1] көрсетілген, осы мақалада антиплагиаттың талаптары бойынша түпнұсқа мен аударылған сөйлемдерін толығымен келтіруге мүмкіндік жоқ):

1-топ. Түпнұсқаның денотативті мазмұнын аударудағы бұрмалау

(1) ақпаратты түсіріп тастау

Тапсырма. Түпнұсқасы мен аудармасын салыстырыңыз, түсіріп тастаудағы қателікті табыңыз, толық балама аударманы жасаңыз.

(2) қосу

Тапсырма. Түпнұсқа мен аударманы салыстырыңыз, аудармашы тарапынан қосу барысында жіберген қатесін табыңыз, толық балама аударма жасаңыз.

(3) ауыстыру

Тапсырма. Түпнұсқа мен аударманы салыстырыңыз, аудармашы тарапынан жіберілген ауыстыру барысындағы қатені табыңыз, толық баламалы аударма жасаңыз.

2-топ – Түпнұсқаның стилистикалық ерекшеліктерін беру барысында немесе калькалау кезінде жіберілген бұрмалаушылықтар

Тапсырма. Түпнұсқа мен аударманы салыстырыңыз, түпнұсқа мәтіннің функционалдық-стильдік немесе калькалау кезінде бұзушылыққа әкелетін ауыстыру қатесін табыңыз, толық эквивалентті аударма жасаңыз.

3-топ – Авторлық бағалауды беруге байланысты бұрмалаушылықтар

Тапсырма. Түпнұсқа мен аударманы салыстырыңыз, авторлық бағалауды дәл берілмеу қатесін табыңыз, толық балама аударма жасаңыз.

4- топ – Аударма тілі нормасы мен узустың нақты бұзылуы

Тапсырма. Түпнұсқа мен аударманы салыстырыңыздар. Жалқы есімдерді дұрыс аудармауға байланысты қателерді тауып, толық балама аударма жасаңыздар.

Осылайша, білім алушыларда аударма сапасын бағалау дағдыларын жүйелі түрде қалыптастыру: аударма жасау барысында қарапайым ережені бекітуге мүмкіндік береді, яғни, қателер неғұрлым аз болса, аударманың сапасы соғұрлым жоғары болады.

2-тарауда сондай-ақ студенттер тарапынан аударма сапасын сыртқы бағалауды анықтауға арналған сауалнама үлгілері берілген.

Оқу-әдістемелік құралдың соңында аударма сапасын бағалауға қатысты терминдердің анықтамалары глоссарий түрінде жүйеленіп ұсынылған.

Қорытынды

Аударманың сапасын бағалаудың шынайылығы көптеген факторларға байланысты, олардың ішіндегі ең негізгісі – әдіснамалық көзқарас болып табылады.

Аударма дидактикасы, біздің елімізде әсіресе білім алушылар нәтижелерінің сапасын бағалау саласында, бүгінгі күнге дейін аударма теориясы мен практикасының әлі де болса аз зерттелген саласы болып отыр.

Аталмыш оқу-әдістемелік құралының авторлар құрамы ұсынып отырған аударманың сапасын ішкі және сыртқы бағалау алгоритмдерін Қазақстанның жоғары оқу орындарының оқу үдерісінде, сондай-ақ кез келген тіл материалдары негізінде аударма бюролары мен компанияларында қолдануға болады.

Шектеулер тек ауызша аударма саласына, сондай-ақ ішінара көркем аударма саласына қатысты, өйткені бұл салалар өзіндік ерекшеліктерге ие, осыған байланысты аударма сапасын бағалау рәсімдері нақтылануы немесе өзгертілуі мүмкін. Сонымен, аударма сапасын бағалауға жүйелі көзқарасқа негізделген, өлшенетін критерийлер мен бағалаудың объективті мөлшерлеу әдістеріне негізделе ұсынылған әдіснама – бұл толықтырылуы немесе түрлендірілуі мүмкін ашық құрылым болып табылады.

Болашақта аталған саланы одан әрі дамыту аударма сапасын бағалаудың объективтілігінің неғұрлым жоғары деңгейіне қол жеткізуге мүмкіндік беретін ой еңбегімен және машинамен (автоматты) аудару әдістерін біріктірумен байланысты. Өртүрлі жанрдағы мәтіндерді қамтитын арнайы компьютерлік бағдарламаларды, көлемді электрондық параллель корпустарды әзірлеу қажет.

Мемлекеттік тілде аударма сапасын бағалау әдістемесін әзірлеуден күтілетін әлеуметтік және экономикалық тиімділік – аударманы сараптаудан өткізу, сондай-ақ оқу аудармасының сапасын бірыңғай өлшенетін критерийлер бойынша бақылау арқылы оқыту мүмкіндігінің пайда болуында. Бұл болашақ мамандардың кәсіби даярлығының сапасына оң әсерін тигізеді.

Оқу құралы білім алушылар, зерттеушілер мен оқытушыларға, сондай-ақ практик аудармашыларға аударма сапасын тиімді бағалауда теориялық түсініктері мен практикалық дағдыларын үйлестіріп, қазіргі білім беру талаптарына сәйкес инновациялық құралға айналады деген үміттенеміз.

ӘДЕБИЕТ

[1] Жумабекова А.К., Шенгелбаева Н.Р., Куркимбаева А.М., Оспанова А.Л., Мухитов А.З. Аударма сапасын бағалау: оқыту саласы. Оқу-әдістемелік құрал. – Алматы: ADAL KИТАP, 2025. – 166 б.

[2] Тер-Минасова С.Г. Тіл және мәдениетаралық коммуникация (ауд.: Х. Ордабекова, Ш. Бағиева). – Астана: Ұлттық аударма бюросы ҚҚ, 2018. – 317 б.

[3] Пинкер С. Тіл – инстинкт (ауд.: Ш. Құрманбайұлы, С. Абдрасилов, С. Иманбердиева; жауапты шығ. С. Үркінбаев). – Астана: Ұлттық аударма бюросы ҚҚ, 2019. – 383 б.

[4] Фромкин В., Родман Р., Хайамс Н. Тіл біліміне кіріспе. 10-бас. (ауд. М. Жаңабекова, Б. Мизамхан, Ұ. Ислямова). – Алматы: Ұлттық аударма бюросы, 2018. – 608 б.

[5] House J. Translation Quality Assessment: Past and Present. – Routledge. 2015. – 170 p.

[6] Kirembwe R.A.H., Mohammad N.J., Lubna A.R., Ohida E.M. Translation Quality Scales; A Comprehensive Pilot Analyses For Translation Quality Assessment Constructs Extracted From Translation Models. – Universiti Sains Islam Malaysia (USIM): Mufid Work. – 2020.

[7] Сдобников В.В. Оценка качества перевода. Коммуникативно-функциональный подход. – М.: ФЛИНТА-Наука, 2015. – 112 с.

[8] Княжева Е.А. Оценка качества перевода: история, теория, практика: Монография. – М., Флинта, 2018. – 248 с.

[9] Zhumai N., Amalbekova M., Tazhibayeva S., Nurpeissova D. Searching for Equivalence in Indirect Literary Translation: A case Study of Translations of Kazakh novels “Aq Boz Yui” by S. Yelubay and “The Man-Deer” by O. Bokeev // *Interdisciplinary Literary Studies*. USA, Penn State University Press. – 2021. – Vol.23. – №2. – Pp.253-266. DOI:10.5325/intelitestud.23.2.0253

[10] Sagadiyeva Z., Satenov S., Yeskindirov, M., Alshinbayeva Z., Konyratbayeva Z. Political discourse: The translation aspect // *Journal of Language and Linguistic Studies*. – Turkey, Konya, 2021. – Vol. 17 (3). – Pp.1615-1627.

[11] Бузаджи Д.М., Гусев В.В., Ланчиков В.К., Псурцев Д.В. Новый взгляд на классификацию переводческих ошибок. – М.: Всерос. центр переводов научно-технической литературы и документации, 2009. – 119 с.

[12] Dildabekova A., Amalbekova M., Turginbayeva L. Types of translation errors in a literary text (based on A. Nurpeisov’s Blood and Sweat Trilogy) // *SKASE Journal of Translation and Interpretation*. – 2019. – Vol. 12. – № 2. – Pp.2-16.

[13] Aubakir N. Translation Quality Assessment of popular science material (on the material of the «National Geographic» article): Juliane House’s model // *Вестник Карагандинского университета Серия «Филология»*. –2019. – № 4(96). – Pp.30-35.

[14] Цао Мэнди, Казыбек Г.К. Исследование переводческих ошибок и несоответствий в переводе художественного произведения с русского языка на китайский // *Известия КазУМОиМЯ имени Абылай хана. Серия «Филологические науки»*. – 2024. – № 4(75). – С.367-382.

[15] Куниловская М.А. Классификация переводческих ошибок и их разметка в *brat* // *Проблемы теории, практики и дидактики перевода: сб. науч. трудов. Сер. Язык. Культура. Коммуникация*. – Нижний Новгород: НГЛУ им. Н.А. Добролюбова, 2013. – Вып. 16. – Т.1. – С. 59-71.

REFERENCES

[1] Jumabekova A.K., Şengelbaeva N.R., Kurkimbaeva A.M., Ospanova A.L., Muhitov A.Z. Audarma sapasyn baǵalau: oqytu salasy: Oqu-ädistemelik qūral [Translation quality assessment: a field of study. Educational and methodological tool] – Almaty: ADAL KITAP, 2025. – 166 b. [in Kaz.]

[2] Ter-Minasova S.G. Tıl jäne мәдениетаралық коммуникация [Language and intercultural communication] (aud.: Н. Ordabekova, Ş. Baǵieva). – Astana: Ұлттық аударма бюросы QQ, 2018. – 317 b. [in Kaz.]

[3] Pinker S. Tıl – instinkt [Language is an instinct] (aud.: Ş. Qūrmanbaiūly, S. Abdrasilov, S. İmanberdieva; jauapty syǵ. S. Ürkinbaev). – Astana: Ұлттық аударма бюросы QQ, 2019. – 383 b. [in Kaz.]

[4] Fpomkin V., Podman P., Haiams N. Tıl bılımine kıpıspe [Introduction to linguistics]. 10-bas. (aud. M. Jañabekova, B. Mizamhan, Ü. İsläмова). – Almaty: Ұлттық аударма бюросы, 2018. – 608 б. [in Kaz.]

5] House J. Translation Quality Assessment: Past and Present. Routledge. 2015. – 170 p.

[6] Kirembwe R.A.H., Mohammad N.J., Lubna A.R., Ohida E.M. Translation Quality Scales; A Comprehensive Pilot Analyses For Translation Quality Assessment Constructs Extracted From Translation Models. – Universiti Sains Islam Malaysia (USIM): Mufid Work. – 2020.

[7] Sdobnikov V.V. Ocenka kachestva perevoda. Kommunikativno-funkcional’nyj podhod [Evaluation of translation quality. Communicative and functional approach]. – M.: FLINTA-Nauka, 2015. – 112 s. [in Rus.]

[8] Knjazheva E.A. Ocenka kachestva perevoda: istorija, teorija, praktika: Monografija [Evaluation of translation quality: history, theory, practice: Monograph]. – M., Flinta, 2018. – 248 s. [in Rus.]

[9] Zhumai N., Amalbekova M., Tazhibayeva S., Nurpeissova D. Searching for Equivalence in Indirect Literary Translation: A case Study of Translations of Kazakh novels “Aq Boz Yui” by S. Yelubay and “The Man-Deer” by O. Bokeev [Text] // Interdisciplinary Literary Studies. USA, Penn State University Press. – 2021. – Vol.23. – No.2. – Pp.253-266. DOI:10.5325/intelitestud.23.2.0253

[10] Sagadiyeva Z., Satenova S., Yeskindirov M., Alshinbayeva Z., Konyratbayeva Z. Political discourse: The translation aspect // Journal of Language and Linguistic Studies. – Turkey, Konya, 2021. – Vol. 17 (3). – Pp.1615-1627.

[11] Buzadzhi D.M., Gusev V.V., Lanchikov V.K., Psurcev D.V. Novyj vzgljad na klassifikaciju perevodcheskih oshibok [A new look at the classification of translation errors]. – M.: Vseros. centr perevodov nauchno-tehnicheskoy literatury i dokumentacii, 2009. – 119 s. [in Rus.]

[12] Dildabekova A., Amalbekova M., Turginbayeva L. Types of translation errors in a literary text (based on A. Nurpeisov’s Blood and Sweat Trilogy) // SKASE Journal of Translation and Interpretation. – 2019. – Vol. 12. – № 2. – Pp.2-16.

[13] Aubakir N. Translation Quality Assessment of popular science material (on the material of the «National Geographic» article): Juliane House’s model // Vestnik Karagandinskogo universiteta Serija «Filologija». – 2019. – № 4(96). – Pp.30-35.

[14] Cao Mjendi, Kazybek G.K. Issledovanie perevodcheskih oshibok i nesootvetstvij v perevode hudozhestvennogo proizvedenija s russkogo jazyka na kitajskij [A study of translation errors and inconsistencies in the translation of a work of art from Russian into Chinese] // Izvestija KazUMOimJa imeni Abylay hana. Serija «Filologicheskie nauki». – 2024. – № 4(75). – S.367-382. [in Rus.]

[15] Kunilovskaja M.A. Klassifikacija perevodcheskih oshibok i ih razmetka v *brat* [Classification of translation errors and their classification in *brat*] // Problemy teorii, praktiki i didaktiki perevoda: sb. nauch. trudov. Ser. Jazyk. Kul’tura. Kommunikacija. – Nizhnij Novgorod: NGLU im. N.A. Dobroljubova, 2013. – Vyp. 16. – T.1. – S. 59-71. [in Rus.]

МЕТОДОЛОГИЧЕСКИЕ ПОДХОДЫ К ОБУЧЕНИЮ ОЦЕНКЕ КАЧЕСТВА ПЕРЕВОДА: ИЗ ОПЫТА РАЗРАБОТКИ УЧЕБНО-МЕТОДИЧЕСКОГО ПОСОБИЯ

*Жумабекова А.К.¹, Шенгелбаева Н.Р.¹, Мухитов А.З.¹

*^{1,2,3} Казахский национальный педагогический университет имени Абая
Алматы, Казахстан

Аннотация. В последние годы теория и практика перевода в Казахстане вступили в новый этап развития, связанный со значительным увеличением объема переводимой литературы различных жанров, в основном, с казахского языка, а также с иностранных языков на казахский. Однако качество переведенного материала не обсуждается широкой пользовательской аудиторией. В вузах нашей страны нет специального предмета, связанного с оценкой качества перевода, которая систематически проводилась бы с первого по выпускной курс.

В данной статье авторы рассматривают подходы к обучению оценке качества перевода и представляют собственный опыт разработки учебно-методического пособия.

Основная цель исследования – выявление способов формирования навыков оценки качества перевода у учащихся высших учебных заведений как неотъемлемой составляющей профессиональной компетентности будущих переводчиков.

В результате анализа зарубежных и казахстанских исследований выявлены различные аспекты оценки качества перевода; разработана стратегия системного методологического подхода (применялись как общенаучные методы: анализ, синтез, обобщение, так и методы отдельных лингвистических, дидактических и переводоведческих исследований), в соответствии с которыми впервые описаны нормативно-оценочные категории качества перевода.

В качестве исследовательского материала были проанализированы тексты трех оригинальных и переводных учебников по лингвистике, изданных Фондом «Национальное бюро переводов», с лингвопереводческой точки зрения. В статье представлены процедуры внутренней и внешней оценки качества перевода, типология ошибок перевода, выбор стратегии перевода, а также модели пре- и постпереводческого анализа. Приведены примеры заданий и упражнений, включенных в учебно-методическое пособие, которые призваны повысить эффективность формирования профессиональной компетентности будущих переводчиков.

Предложенная методология апробирована авторами в учебном процессе, показав свою эффективность и внося вклад в отечественную дидактику перевода.

Ключевые слова: обучение оценке качества перевода, переводческая компетентность, системный методологический подход, ошибки перевода, казахский язык, английский язык, русский язык, учебная сфера

METHODOLOGICAL APPROACHES TO TEACHING TRANSLATION QUALITY ASSESSMENT: FROM THE EXPERIENCE OF DEVELOPING A TEACHING AND METHODOLOGICAL MANUAL

* Zhumabekova A.K.¹, Shengelbayeva N.R.², Mukhitov A.Z.³

*^{1,2,3} Abai Kazakh National Pedagogical University

Almaty, Kazakhstan

Abstract. In recent years, translation theory and practice in Kazakhstan have entered a new stage of development associated with a significant increase in the volume of translated literature of various genres, primarily from the Kazakh language as well as from foreign languages into Kazakh. However, the quality of translated materials is rarely discussed by the broader user community. Kazakhstan's Universities do not offer a dedicated course on translation quality assessment that would be systematically taught from the first year through graduation.

In this article the authors examine approaches to teaching translation quality assessment and present their own experience in developing a teaching and methodological manual.

The main goal of the study is to identify effective ways of developing translation quality assessment skills among university students as an integral component of the professional competence of future translators.

Based on an analysis of international and Kazakhstan's research, various aspects of translation quality assessment were identified. A strategy of a systematic methodological approach was developed (employing both general scientific methods analysis, synthesis, and generalization and methods specific to linguistic, didactic, and translation studies research). Within this framework, normative and evaluative categories of translation quality are described for the first time.

The texts of three original and translated linguistics textbooks published by the National Bureau of Translations were analyzed as research material from a linguistic and translation studies perspective. The article presents procedures for internal and external translation quality assessment, a typology of translation errors, principles for selecting translation strategies, and models of pre-translation and post-translation analysis. Examples of tasks and exercises included in the teaching manual are provided, aimed at improving the effectiveness of developing the professional competence of future translators.

The proposed methodology was tested by the authors in the educational process and demonstrated its effectiveness, contributing to the development of translation didactics in Kazakhstan.

Keywords: translation quality assessment training, translation competence, systematic methodological approach, translation errors, Kazakh language, English language, Russian language, educational sphere

Мақала түсті / Статья поступила / Received: 16.04.2026.

Жариялауға қабылданды / Принята к публикации / Accepted: 25.09.2026.

Авторлар туралы мәлімет:

Жумабекова Айгуль Казкеновна – филология ғылымдарының докторы, Шығыс филологиясы және аударма кафедрасының профессоры, Абай атындағы Қазақ ұлттық педагогикалық университеті, Алматы, Қазақстан, <https://orcid.org/0000-0003-4457-2687>, e-mail: aigzhum@gmail.com

Шенгелбаева Нуржамал Рақымжановна – филология ғылымының кандидаты, Шығыс филологиясы және аударма кафедрасының аға оқытушысы, Абай атындағы Қазақ ұлттық педагогикалық университеті, Алматы, Қазақстан, <https://orcid.org/0000-0002-2398-4220>, e-mail: nurzhamal07@mail.ru

Мухитов Арупжан Зумратович – магистр, Шығыс филологиясы және аударма кафедрасының аға оқытушысы, Абай атындағы Қазақ ұлттық педагогикалық университеті, Алматы, Қазақстан, <https://orcid.org/0000-0003-0836-7723>, e-mail: arup95@mail.ru

Информация об авторах:

Жумабекова Айгуль Казкеновна – доктор филологических наук, профессор кафедры восточной филологии и перевода, Казахский национальный педагогический университет имени Абая, Алматы, Казахстан, <https://orcid.org/0000-0003-4457-2687>, e-mail: aigzhum@gmail.com

Шенгелбаева Нуржамал Рақымжановна – кандидат филологических наук, ст.преподаватель кафедры восточной филологии и перевода, Казахский национальный педагогический университет имени Абая, Алматы, Казахстан, <https://orcid.org/0000-0002-2398-4220>, e-mail: nurzhamal07@mail.ru

Мухитов Арупжан Зумратович – магистр, ст.преподаватель кафедры восточной филологии и перевода, Казахский национальный педагогический университет имени Абая, Алматы, Казахстан, <https://orcid.org/0000-0003-0836-7723>, e-mail: arup95@mail.ru

Information about the authors:

Zhumabekova Aigul Kazkenovna – Doctor of Philological Sciences, Professor of the Department of Oriental Philology and Translation Studies, Abai Kazakh National Pedagogical University, Almaty, Kazakhstan, <https://orcid.org/0000-0003-4457-2687>, e-mail: aigzhum@gmail.com

Shengelbayeva Nurzhamał Rakimzhanovna – Candidate of Philological Sciences, Senior Lecturer at the Department of Oriental Philology and Translation Studies, Abai Kazakh National Pedagogical University, Almaty, Kazakhstan, <https://orcid.org/0000-0002-2398-4220>, nurzhamal07@mail.ru

Mukhitov Arupzhan Zumratovich – Master's degree, Senior Lecturer at the Department of Oriental Philology and Translation Studies, Abai Kazakh National Pedagogical University, Almaty, Kazakhstan, <https://orcid.org/0000-0003-0836-7723>, e-mail: arup95@mail.ru